

Hoofdstuk 2

Ondernemerschap bevorderen

Initiatieven ter bevordering van het ondernemerschap worden zowel genomen binnen het beleidsdomein WEWIS als via het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO).

1. Initiatieven vanuit het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO)

1.1 VLAIO Netwerk

VLAIO heeft de ambitie om ondernemerschap te bevorderen en groei en innovatie te stimuleren. Om deze opdracht waar te maken werkt VLAIO samen met tal van organisaties die dicht bij de ondernemer staan en sterk ingebed zijn in het ondernemerslandschap in Vlaanderen. VLAIO vormt samen met deze partnerorganisaties het zgn. 'VLAIO Netwerk'. Dankzij deze partnerschappen is VLAIO de motor van een bloeiend Vlaams ecosysteem waarin ondernemen en innoveren floreren.

De partnerorganisaties in het VLAIO-netwerk bieden informatie, ondersteuning, begeleiding en advies aan ondernemers en ondernemers in spe op tal van terreinen. De dienstverlening van de partners in het netwerk heeft onder andere betrekking op het aanbieden van opleidingen, bewustmaking rond het belang van ondernemerschap, begeleiding voor ondernemingen in elke levensfase en intensieve begeleiding van specifieke doelgroepen zoals start-ups en snelle groeiers. Daarnaast voorziet VLAIO via zijn partners ook in een specifiek aanbod voor ondernemingen die op zoek zijn naar kennis om te innoveren (met onder andere aandacht voor circulaire economie en smart cities), voorzien we in begeleiding van ondernemers in moeilijkheden, vrouwelijk en sociaal ondernemerschap en krijgt ook financiering en toeleiding naar financiering een prominente plaats in dit aanbod.

1.2 Ondernemersvorming (Syntra)

Met de ondersteuning van de werking van SYNTRA zorgt VLAIO voor een aanbod van innovatieve opleidingen die leiden naar zelfstandig ondernemerschap waarbinnen ook een uitstroom als KMO-medewerker mogelijk is. De bedoeling van deze opleidingen is het ondernemerschap in Vlaanderen te versterken door in te zetten op ondernemerscompetenties.

De SYNTRA opleidingstrajecten zijn modulair opgebouwd en zetten in op innovatie, ondernemerschap en levenslang leren. Er is een aanbod in 7 clusters van sectoren :

- Agro-food,
- beauty, welzijn en sport,
- IT, multimedia en Smart Technology
- business en support,
- logistiek en mobiliteit,
- bouw, elektro en energie,
- creatieve economie.

In de ondernemerschapstrajecten wordt een specifieke focus gelegd op de maatschappelijke transities : duurzaamheid, digitalisering, energie en zorg.

In het cursusjaar 2023-2024 namen in totaal 24.327 unieke cursisten deel aan een SYNTRA-opleidingstraject en werden 10.585 attesten afgeleverd.

1.3 Jongeren en ondernemerschap

Ondernemende jongeren

Leerlingen en studenten ondernemend leren denken en handelen is een belangrijke uitdaging om ondernemerschap in Vlaanderen ook in de toekomst te verzekeren. Om deze ondernemende attitude bij te brengen bij zoveel mogelijk leerlingen en studenten werkt VLAIO samen met een aantal partners: UNIZO ondernemend onderwijs, VLAJO en MyMachine. Daarnaast werden via Ecosystemen student-ondernemerschap een aantal organisaties gesteund in studentensteden. In totaal bereikten we in het schooljaar 2023-2024 via onze partners ondernemend onderwijs 86.699 leerlingen en studenten en 10.621 docenten met activiteiten zoals mini-ondernemingen, online tools, ondernemingsplanwedstrijden,...

STEM-competenties (Wetenschap, Technologie, Ingenieurswetenschappen en Wiskunde)

STEM-competenties zijn van cruciaal belang om de economie te stimuleren, werkgelegenheid te bevorderen, maatschappelijke uitdagingen aan te pakken en mensen voor te bereiden op de digitale wereld van vandaag en morgen. Om ervoor te zorgen dat (toekomstige) ondernemers en werknemers de nodige competenties hebben voor de toekomst zet VLAIO zijn schouders onder de STEM-agenda.

In 2024 ondersteunde VLAIO 157 STEM-academies en 16 STEM-partnerschappen voor een totaal bedrag van 3,41 miljoen euro.

1.4 Sensibilisering, bewustmaking en beeldvorming rond ondernemerschap

Via een aanbesteding ondernemerschap en innovatieversnelling stelde VLAIO enkele partners aan om evenementen te organiseren die de beeldvorming rond ondernemerschap bij het brede publiek positief moeten beïnvloeden. In 2024 vonden onder andere volgende evenementen plaats met ondersteuning van VLAIO:

- Voka Open Bedrijven Dag
- Dag van de ondernemer
- Dag van de vrouwelijke ondernemer
- Womed Award (zet vrouwelijke starters in het licht)

Bijna alle partners uit het contract ondernemerschap organiseren activiteiten om starters en gevestigde ondernemers te sensibiliseren en informeren over specifieke thema's. In totaal werden met deze evenementen 14.251 mensen bereikt.

1.5 Begeleiding van ondernemers en ondernemingen

Ondersteuning in elke levensfase

Om ervoor te zorgen dat ondernemers optimaal ondersteund en begeleid worden in elke levensfase van hun onderneming (start, groei, opvolging & overname, ondernemers in moeilijkheden, doorstart/herstart na faillissement) werkt VLAIO samen met een aantal partners die via diverse werkvormen ondernemers bijstaan met informatie, advies en begeleiding. Deze ondersteuning gaat van het aanbieden van online tools, collectieve en individuele begeleiding tot het organiseren van intensieve bootcamps.

In totaal bereikten we met deze begeleiding in de verschillende thema's meer dan 12.000 ondernemers (opgestarte trajecten). De populairste thema's zijn: groei en professionalisering, start, snelle groei en digitalisering.

Geïntegreerde selectieve begeleiding van start-ups en groeiers

Naast de generieke begeleiding voor ondernemers in elke levensfase, heeft VLAIO ook een aantal partners aangesteld die een specifieke dienstverlening aanbieden aan ambitieuze start-ups en groeiers. Deze begeleidingsinitiatieven ondersteunen de doelgroep in hun verschillende uitdagingen richting groei: toegang tot markten, financiering, kennis, talent, leiderschap & interne organisatie en netwerken.

1.6 Thematisch en doelgroepgericht begeleidingsaanbod

Naast een generiek begeleidingsaanbod voor ondernemingen voorziet VLAIO ook rond een aantal specifieke thema's zoals innovatie, circulaire economie, sociale innovatie,... een specifiek aanbod voor ondernemers. Daarnaast worden ook een aantal organisaties ondersteund die zich richten op een specifieke doelgroep: ondernemers in moeilijkheden, vrouwelijke ondernemers,...

2. Initiatieven vanuit Werk en Sociale Economie

2.1 Begeleidingstrajecten sociaal ondernemen (Start SOON)

Het begeleidingsaanbod richt zich tot sociale ondernemers in de préstartfase die met hun ondernemersidee een maatschappelijke meerwaarde willen realiseren. Deze impact vertaalt zich door een antwoord te bieden op een maatschappelijke uitdaging vanuit een economisch relevante dienstverlening. Daarnaast kan de impact o.a. gerealiseerd worden door de creatie van sociale tewerkstelling.

Het traject is tweedelig en op maat van de sociale ondernemers. Enerzijds laat het voortraject toe om de sociale ondernemers zoveel als mogelijk kennis te laten maken met het begrip van sociaal ondernemerschap. Anderzijds worden de sociale ondernemers in het acceleratietraject ondersteund met de vertaling van hun ondernemersidee naar een allesomvattend ondernemingsplan. Dit tweedelig begeleidingstraject toont de deelnemers de mogelijkheden, opportuniteiten en uitdagingen bij een effectieve opstart van een sociale onderneming.

Het traject draagt bij aan de versterking van de ondernemerscompetenties van de sociale ondernemers. De deelnemers krijgen de nodige handvaten om een succesvolle opstart van de nieuwe sociale onderneming te kunnen realiseren.

2.2 Oproep sociaal ondernemen Starters

Deze oproep biedt financiële ondersteuning in de opstartfase van een sociale onderneming. Kandidaat-ondernemers die aan een maatschappelijke uitdaging willen werken en sociale impact willen realiseren kunnen door deel te nemen aan deze oproep een deel van hun oprichtingskosten recupereren bij de effectieve opstart van hun zaak. Het kan daarbij gaan om volledig nieuwe initiatieven of samenwerkingsverbanden tussen bestaande (sociale) ondernemingen die leiden tot de oprichting van een nieuwe, sociale onderneming. Ook zijn alle organisatievormen toegelaten, zoals de coöperatieve vennootschap en de vzw.

De oproep starters 2024 is een update en voortzetting van de oproep oprichting. Er werden 3 nieuwe accenten gelegd:

1. Vanaf nu zijn niet enkel nog op te richten sociale ondernemingen welkom, maar ook startende sociale ondernemingen die al enkele jaren bezig zijn (maximum 3 jaar te rekenen vanaf de publicatie in het Belgisch Staatsblad).
2. Het subsidiebedrag is verhoogd naar 25.000 euro (vroeger 20.000 euro), waarbij er vroeger een loonsubsidie was van 6000 euro, is dit nu opgetrokken naar 10.000 euro per goedgekeurd project.
3. De subsidietermijn bedraagt nu 12 maanden (vroeger 6 maanden).

Zowel rechtspersonen als natuurlijke personen kunnen een aanvraag indienen.

Wanneer de ondernemers met relevante informatie voldoende het maatschappelijke nut en de concrete meerwaarde van het ondernemersidee aantonen komen de werkingskosten die relevant zijn voor de opstart in aanmerking voor een gedeeltelijke terugbetaling tot 15.000 euro. Het kan daarbij gaan over advieskosten bij de oprichting van de nieuwe sociale onderneming; zoals het schrijven van de statuten, boekhoudkundig, financieel, juridisch of management advies, ... maar evenzeer over uitgaven zoals, de kosten voor de publicatie in het staatsblad, voor de neerlegging van de jaarrekening of de notariskosten marketingkosten, vergoedingen voor vrijwilligers,..... Daarnaast krijgen geslaagde projecten een forfait van 10.000 EUR als compensatie van hun tijdsinvestering om het project te realiseren.

2.3 Oproep sociaal ondernemen innovatie

De Vlaamse economie blijft veranderen. Maar zulke veranderingen, vb. onder de vorm van nieuwe technologieën en digitalisering, betekenen ook opportuniteiten voor ondernemers. Met deze oproep ondersteunt men ondernemers die antwoorden zoeken op deze uitdagingen en innovatie-opportuniteiten detecteren. Men ondersteunt enerzijds het conceptualiseren en ontwikkelen van innovatieve activiteiten met

als doelstelling om onaangesproken markten aan te spreken. Deze activiteiten kunnen betrekking hebben op zowel de dienstverlening, producten, businessmodellen als samenwerkingsmodellen.

Daarnaast komt het optimaliseren en innoveren van de bestaande bedrijfsprocessen om toekomstgericht te ondernemen en optimaal te kunnen reageren op toekomsttrends in aanmerking.

De subsidie kan verleend worden aan maatwerkbedrijven, maatwerkafdelingen en lokale diensteneconomie-ondernemingen, maar evenzeer aan samenwerkingsverbanden tussen bovenstaande ondernemingen en derden, zoals wetenschappelijke instellingen of reguliere bedrijven.

De subsidie bedraagt 70% van de aanvaarde projectkosten met een maximumsteun van 50.000 euro. Zowel loonkosten als werkingskosten komen in aanmerking.

2.4 Starterslabo

Starterslabo (= de activiteitencoöperaties) coacht niet-werkende werkzoekenden naar zelfstandig ondernemerschap met behoud van hun werklozenstatuut en eventuele uitkering. Starterslabo biedt begeleiding en coaching aan, zowel individueel als in groep. Kandidaat-ondernemers worden ondersteund in het uitwerken van hun ondernemingsidee en het ontwikkelen van ondernemersvaardigheden. Kandidaat-ondernemers kunnen hun ondernemingsidee testen binnen de beschermde omgeving van de organisatie, onder het BTW-nummer van Starterslabo.. Op deze manier wil Starterslabo de succesansen van startende ondernemers vergroten en hen op weg zetten richting zelfstandige activiteit. Een traject kent een maximumduur van 18 maanden.

Elke provincie in Vlaanderen telt één Starterslabo (activiteitencoöperatie). Ze werken samen onder de naam Starterslabo. Zij zijn erkend en worden gesubsidieerd door de Vlaamse overheid.

2.5 Trajecten naar ondernemerschap

Vanuit VDAB en VLAIO wordt ook financiering voorzien voor trajecten naar ondernemerschap, onder de naam Jumpstarters. Stebo, Syntra, en Starterslabo werken samen om de dienstverlening te voorzien.

De kandidaat-ondernemers zijn werkzoekenden, niet-beroepsactieven, en kwetsbare werknemers (werknemers waarbij de werksituatie bedreigd is).. Ook deelnemers die nog niet over een basisniveau Nederlands beschikken, komen in aanmerking. Er wordt specifieke begeleiding geboden voor elke kandidaat-ondernemer Dit traject bestaat uit drie fases. De eerste fase is een haalbaarheidsfase, die eindigt met een haalbaarheidsadvies. In de tweede fase (= de realisatiefase) ligt de klemtoon op het versterken van ondernemerscompetenties, door workshops te kiezen uit een menukaart. Zo kan de kandidaat-ondernemer de opstart van zijn onderneming grondig voorbereiden. In een derde fase wordt er ook nazorg voorzien.

2.6 Transitiepremie

Een maandelijkse transitiepremie voor ondernemers kan toegekend worden aan een werkzoekende die zich in het Vlaamse Gewest vestigt als zelfstandige in hoofdberoep nadat hij een prestarterstraject met succes heeft beëindigd. De premie is er zowel voor uitkeringsgerechtigde als niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden. De transitiepremie wordt, gedurende maximaal twee jaar, aan het einde van elke maand uitbetaald. Uitkeringsgerechtigde werkzoekenden ontvangen in totaal € 9.321,71. De eerste maand ontvangt de ondernemer € 597,55. Het bedrag neemt af doorheen de tijd, en bedraagt in de laatste maand € 179,26. Voor niet-uitkeringsgerechtigde werkzoekenden, hangt het bedrag af van de duur van inschrijving bij VDAB.; Wie tussen de 6 en 12 maanden was ingeschreven, ontvangt in totaal € 2.330,47 startend met € 149,39 per maand, afnemend tot € 44,81 per maand. Wie 12 maanden of meer ingeschreven was bij VDAB ontvangt in totaal € 4.660,96, startend met € 298,77 en afnemend tot € 89,64 per maand.

Om aanspraak te maken op de transitiepremie moet een prestarterstraject gevolgd worden. Een prestarterstraject focust op de voorbereiding van de opstart van een eigen onderneming. Het prestarterstraject heeft tot doel aan te leren hoe een ondernemings- en financieel plan wordt opgesteld, waarbij de haalbaarheid van het ondernemersidee wordt ingeschat. Dit moet garanderen dat een kandidaat

ondernemer met een realiseerbaar ondernemingsidee start. Het prestarterstraject omvat daartoe de volgende elementen:

- De opmaak van een goed uitgewerkt en haalbaar businessplan;
- Het versterken van de algemene ondernemingscompetenties.

Het prestarterstraject heeft een minimum doorlooptijd van zes weken.

Meer informatie is beschikbaar via volgende link (<https://www.vlaanderen.be/transitiepremie>)